

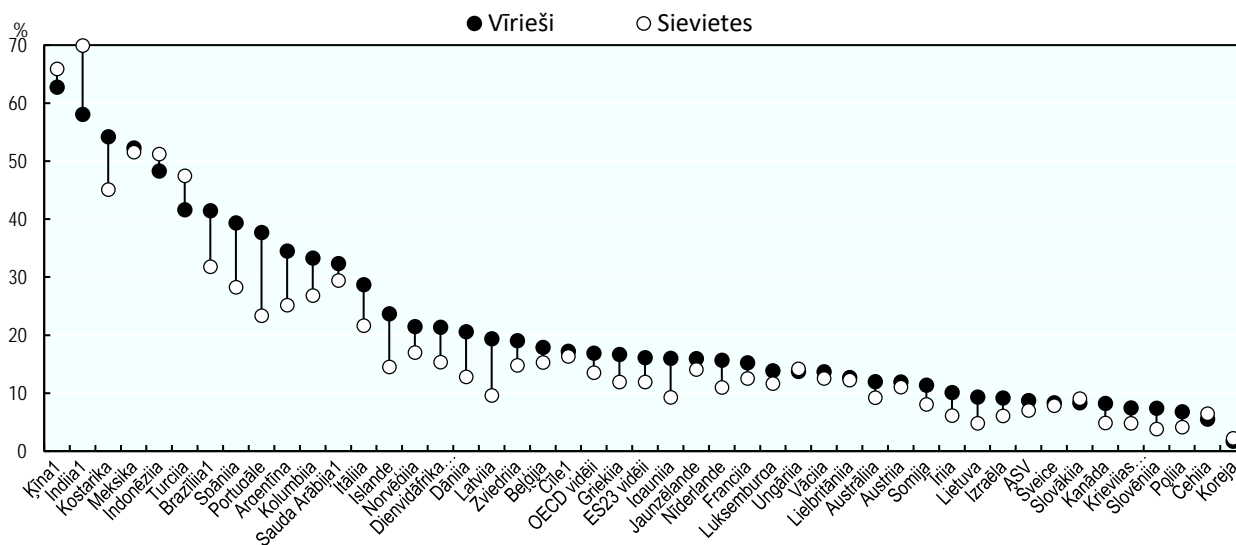
EDUCATION AT A GLANCE 2018

Izglītības pārskats *Education at a Glance: OECD Indicators* ir starptautiski atzīts informācijas avots par izglītības stāvokli pasaulē. Tajā sniegti dati par OECD un partnervalstu izglītības sistēmu struktūru, finansēm un rezultātiem.

Latvija

- No 2005. līdz 2016. gadam 3 gadus vecu bērnu līdzdalība izglītībā Latvijā ir pieaugusi no 66% līdz 89%, un 4 gadus vecu bērnu līdzdalība – no 73% līdz 93%. Šis pieaugums ir lielāks nekā vidēji OECD valstīs.
- Latvijā skolas gaitas bērni sāk 7 gadu vecumā, gadu vēlāk nekā lielākajā daļā OECD un partnervalstu. Vienīgās citas OECD un partnervalstis, kurās bērni sāk skolu 7 gadu vecumā ir Igaunija, Somija, Ungārija, Lietuva, Polija, Krievijas Federācija un Zviedrija.
- Latvijā divi no trīs otrgadniekiem pamatzglītības otrajā posmā ir zēni, savukārt starp 25-34 gadus veciem iedzīvotājiem daudz vairāk vīriešu nav ieguvuši vidējo izglītību, salīdzinot ar sievietēm.
- Neraugoties uz labākām nodarbinātības iespējām, profesionālās izglītības programmas Latvijā piesaista mazāk audzēkņu nekā vispārējās izglītības programmas.
- No 2007. gada līdz 2017. gadam iedzīvotāju īpatsvars vecuma grupā no 25 līdz 35 gadiem, kuri ieguvuši augstāko izglītību, Latvijā pieauga no 26% līdz 42%, kas ir ievērojami lielāks pieaugums nekā vidēji OECD valstīs.
- No 2013. gada līdz 2016. gadam ienākošā augstākās izglītības studentu mobilitāte Latvijā pieauga gandrīz divkārt, kas ir viens no augstākajiem izaugsmes rādītājiem visās OECD un partnervalstīs.
- Gandrīz puse no pamatzglītības un vidējās izglītības skolotājiem Latvijā ir vismaz 50 gadus veci, kas nozīmē, ka tuvāko 15 gadu laikā viņi sasniegs pensijas vecumu.

1. attēls. 25-34 gadus vecu iedzīvotāju īpatsvars bez pabeigtas vidējās izglītības, pa dzimumiem (2017. g.)

1. Atsauces gads atšķirīgs no 2017. g. Vairāk informācijas meklējiet ziņojuma tabulās.

Valstis lejupejošā secībā ar 25-34 g. v. vīriešu kopējo proporciju bez vidējās izglītības.

Avots: OECD (2018), A1.2. tabula. Vairāk informācijas ziņojuma atbilstošajā sadaļā un 3. pielikumā (Annex 3), (<http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-36-en>).

Lai gan pastāv liela dzimumu nevienlīdzība iegūtās izglītības pakāpē, šī nevienlīdzība ir salīdzinoši zemāka darba tirgū

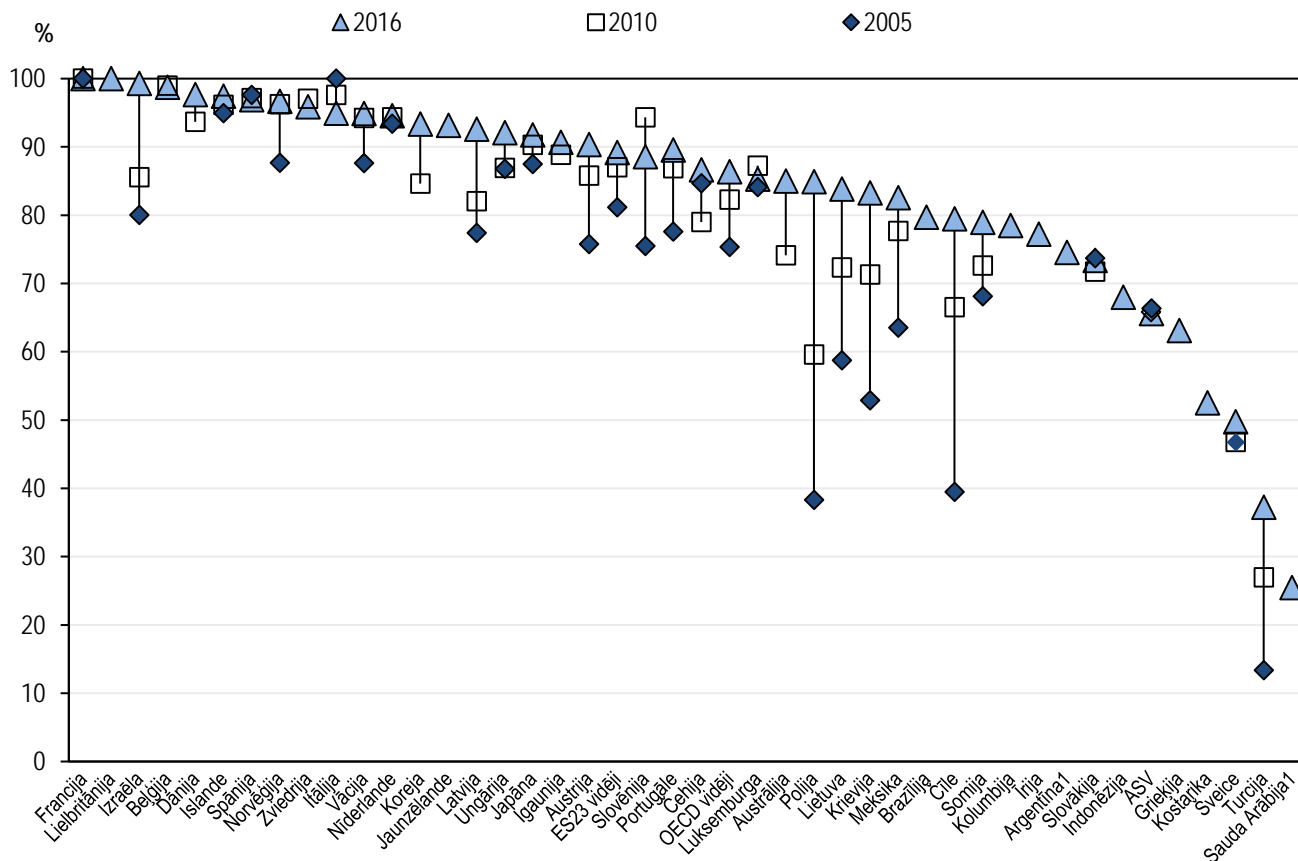
- Latvijā 19% vīriešu vecumā no 25 līdz 34 gadiem un 10% sieviešu vecumā no 25 līdz 34 gadiem nebija pabeigta vidējā izglītība 2017. gadā, salīdzinot ar OECD vidējo rādītāju: 17% vīriešu un 14% sieviešu (1. attēls). Dzimumu nevienlīdzība vispār ir vēl lielāka valstīs, kur ir liels jauniešu īpatsvars bez pabeigtas vidējās izglītības, piemēram, Brazīlijā, Indijā, Portugālē un Spānijā. Tomēr dzimumu nevienlīdzība Latvijā ievērojami pārsniedz vidējo, neraugoties uz līdzīgu kopējo jauniešu skaitu bez pabeigtas vidējās izglītības, salīdzinot ar vidējo īpatsvaru OECD (15%).
- Vidēji OECD valstīs, par kurām ir pieejami dati, zēni biežāk nekā meitenes atkārtō mācību gadu un veido 60% no otrgadniekiem pamatzglītības otrajā posmā. Latvijā dzimumu nevienlīdzība ir vēl izteiktāka: divi no trīs mācību gada atkārtotājiem pamatzglītības otrajā posmā ir zēni.
- 2017. gadā 11% no Latvijas iedzīvotājiem 26-64 gadu vecumā bija dzimuši ārvalstīs, salīdzinot ar 17% vidēji OECD valstīs. Astoņiem procentiem no ārvalstīs dzimušo pieaugušo Latvijā nav iegūta vidējā izglītība, 59% ir vidējā izglītība, bet 33% ir augstākā izglītība salīdzinājumā ar attiecīgi 22%, 41% un 38% vidēji OECD valstīs. Igaunija un Latvija ir divas OECD valstis ar mazāko atšķirību augstākās izglītības ieguves rādītājos starp valstī dzimušajiem un ārvalstīs dzimušajiem pieaugušajiem: Latvijā 33% no ārvalstīs dzimušajiem pieaugušajiem ir ieguvuši augstāko izglītību salīdzinājumā ar 34% Latvijā dzimušajiem pieaugušajiem. Šī 1 procentpunkta atšķirība ir zemāka nekā 4 procentpunkti vidēji OECD valstīs.
- 2016. gadā OECD valstīs vidēji vairāk sieviešu nekā vīriešu ir ieguvušas augstāko izglītību: 57% no pirmo augstāko izglītību ieguvušajiem iedzīvotājiem bija sievietes. Latvijā absolventu sieviešu īpatsvars bija 65%, kas ir augstākais visās OECD un partnervalstīs.
- Tāpat kā pārējās OECD un partnervalstīs, nodarbinātības līmenis 25-34 gadus vecu vīriešu vidū bez pabeigtas vidējās izglītības Latvijā (76%) ir augstāks nekā sieviešu vidū (56%). Šī 20 procentpunktu starpība starp vīriešiem un sievietēm ir mazāka nekā vidēji OECD valstīs, kur nodarbinātības līmenis jauniem vīriešiem bez pabeigtas vidējās izglītības ir 71%, par 26 procentpunktiem augstāks nekā sievietēm (45%).
- 2016. gadā augstāko izglītību ieguvušās sievietes, kas strādā pilnas slodzes darbu Latvijā nopelnīja 80% no vīrieša peļņas salīdzinot ar 74% vidēji OECD valstīs. Latvija ir viena no astoņām OECD valstīm vai partnervalstīm ar mazāko dzimumu nevienlīdzību atalgojumā starp augstāko izglītību ieguvušajiem pilnas slodzes nodarbinātajiem. Tomēr, datus varētu ietekmēt fakts, ka Latvijā dati par atalgojumu tiek apkopoti pēc ienākuma nodokļa nomaksas, bet citās valstīs datus apkopo par atalgojumu pirms ienākumu nodokļa nomaksas.

Latvijā pēdējos gados ir ievērojami palielinājusies bērnu uzņemšana agrīnās izglītības un aprūpes iestādēs

- Bērnu uzņemšana agrīnajā izglītībā un aprūpē ir ievērojami pieaugusi kopš 2005. gada un pašlaik krietni pārsniedz OECD vidējo rādītāju. No 2005. līdz 2016. gadam 3 gadus vecu bērnu daļība pirmsskolas izglītībā palielinājusies no 66% līdz 89% (OECD vidējais rādītājs pieauga no 63% līdz 76%), un 4 gadus veciem bērniem no 73% līdz 93% (OECD vidējais rādītājs – no 77% līdz 88%). Pirmsskolas izglītība 5 gadus veciem bērniem Latvijā ir obligāta, kas nozīmē zemāku pieaugumu: 2005. gadā 94% piecgadnieku bija reģistrēti pirmsskolas izglītības iestādēs (OECD vidējais rādītājs – 87%), nedaudz pieaugot līdz 97 procentiem 2016. gadā (OECD vidējais rādītājs – 95%). Kopējais līdzdalības rādītājs 3-5 gadus veciem bērniem pirmsskolas izglītībā no 2005. gada līdz 2016. gadam Latvijā ievērojami palielinājās (2. attēls) un tas ir lielāks pieaugums nekā vidēji OECD valstīs.
- Latvijā, tāpat kā Igaunijā, Somijā, Ungārijā, Lietuvā, Polijā, Krievijas Federācijā un Zviedrijā, bērni sāk skolas izglītību 7 gadu vecumā, kas ir augstākais izglītības sākšanas vecums OECD valstīs un partnervalstīs. Tas nozīmē, ka pirmsskolas programmas, kurās bērnus var reģistrēt, piemēram, no 3 gadu vecuma, var ilgt līdz pat četriem gadiem. Šis salīdzinoši ilgais posms izskaidro, kādēļ izdevumi šajā izglītības pakāpē ir vieni no augstākajiem kā iekšzemes kopprodukta (IKP) daļa un vieni no zemākajiem, rēķinot uz vienu bērnu. Latvija 0,8% no IKP tērē pirmsskolas izglītībai, kas ir septītais augstākais rādītājs visās OECD un partnervalstīs un pārsniedz vidējo OECD rādītāju par 0,6%. Ikgadējie izdevumi uz bērnu ir tikai 5313 USD¹ gadā, salīdzinot ar vidējo OECD rādītāju – 8426 USD.

¹ Vērtības ASV dolāru (USD) ekvivalentā ir konvertētas, izmantojot pirktpējas paritāti (PPP) no IKP.

2. attēls. Izmaiņas pirmsskolas izglītībā uzņemto 3 līdz 5 gadu vecu bērnu īpatsvarā (2005., 2010. un 2016. g.)

Bērnu agrīnā izglītība (ISCED 0) un sākumskola

4

1. Atsauces gads 2015., nevis 2016. g.

Valstis dilstošā secībā pēc 3-5 g. v. bērnu uzņemšanas rādītājiem pirmsskolas izglītībā 2016. g.

Avots: OECD (2018), B2.1a un b tabulas. Vairāk informācijas ziņojuma atbilstošajā sadaļā un 3. pielikumā (Annex 3), (<http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-36-en>).

- Pirmsskolas izglītības sistēma Latvijā gandrīz pilnībā ir valsts un pašvaldību pārziņā. Apmēram 93% bērnu ir reģistrēti publiskās pirmsskolas izglītības iestādēs (OECD vidējais rādītājs – 68%), un pašvaldību un valsts finansējums sedz gandrīz visus izdevumus šajā izglītības pakāpē (98%, salīdzinot ar 83% vidēji OECD valstīs).
- 2016. gadā Latvijā pirmsskolas izglītības skolotāji vidēji pelnīja 12 267 USD gadā, kas ir zemākais rādītājs visās OECD valstīs, partnervalstīs un ekonomikās, un ir ievērojami zem vidējā OECD rādītāja (36 856 USD). Pirmsskolas izglītības iestāžu vadītājiem Latvijā vidējā gada alga ir 19 146 USD, kas nozīmē, ka viņi pelna par aptuveni 55% vairāk nekā skolotāji. Šī ir lielākā relatīvā starpība, kas vidēji ir novērota OECD valstīs, kur pirmsskolas izglītības iestāžu direktori vidēji pelna 50 496 USD gadā, kas ir par 35% vairāk nekā skolotāji.

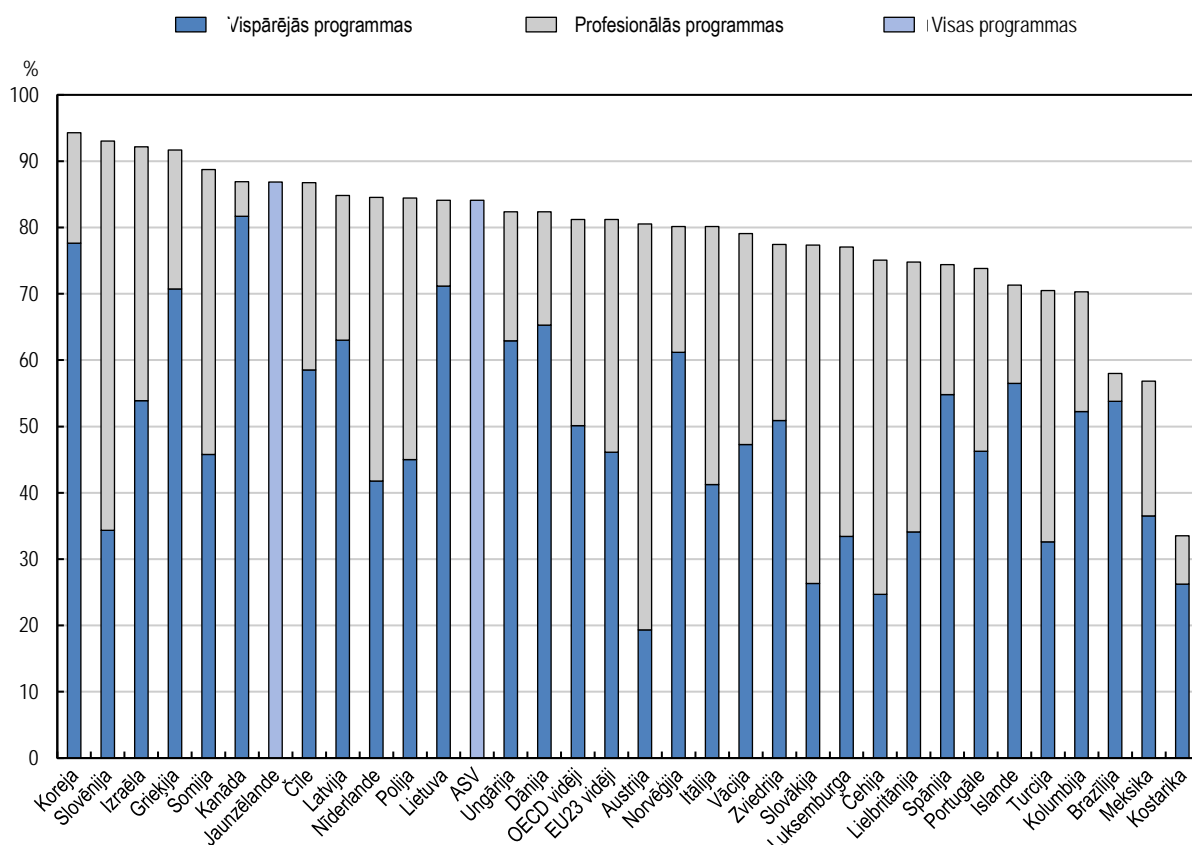
Neraugoties uz labākām darba tirgus iespējām, profesionālās izglītības programmās ir zemāks uzņemto audzēkņu rādītājs, nekā vispārējās izglītības programmās

- Vidējā izglītība bieži tiek uzskatīta par minimālo kvalifikāciju, lai veiksmīgi iekļautos darba tirgū, un tā ir arī nepieciešama turpmākai izglītības turpināšanai. Latvijā ir guvusi panākumus, vidējās izglītības ieguvu padarot gandrīz universālu. Latvijā 88% pieaugušo iedzīvotāju (25-64 gadu vecumā) ir ieguvuši vismaz vidējo izglītību, salīdzinot ar vidēji 82% OECD valstīs.
- Profesionālā izglītība ir svarīga vidējās izglītības sastāvdaļa daudzās OECD valstīs, un tai var būt izšķiroša loma jauniešu sagatavošanai darbam. Tomēr Latvijā, kā daudzās citās valstīs, profesionālās izglītības programmās ir zemāki uzņemšanas rādītāji, nekā vispārējās izglītības programmās. Apmēram 40% visu vidējās izglītības pakāpē studējošo apgūst profesionālo izglītību. Profesionālās izglītības programmas Latvijā piedāvā arī tajās integrētu

vispārējo izglītību, kuras pabeidzot, jauniešiem ir tiesības uzsākt studijas augstākajā izglītībā vai pievienoties darba tirgum.

- Latvijā pastāv arī liela atšķirība starp profesionālām un vispārējām programmām vidējās izglītības ieguvēju īpatsvarā, kas ir jaunāki par 25 gadiem. Esošajām tendencēm saglabājoties, apmēram 85% šodienas jauniešu Latvijā pirmo reizi iegūs vidējo izglītību, no tiem 63% beigs vispārējās izglītības programmas un 22% – profesionālās izglītības programmas (3. attēls).
- Tāpat kā lielākajā daļā OECD un partnervalstu, nodarbinātības līmenis 25 - 34 gadus vecu iedzīvotāju vidū Latvijā, kuru augstākais izglītības sasniegums ir profesionālā vidējā izglītība (81%), ir augstāks nekā tiem, kuri ir ieguvuši vispārējo vidējo izglītību (78%). Šī trīs procentpunktu starpība Latvijā ir zemāka nekā 10 procentpunkti vidēji OECD valstīs: 81% nodarbināti ar profesionālo kvalifikāciju un 71% ar vispārējo vidējo izglītību.

3. attēls. Vidējo izglītību ieguvušo, kas jaunāki par 25 gadiem, īpatsvars, pēc programmu veidiem (2016. g.)

Valstis pēc vispārējo un profesionālo vidējo izglītību ieguvušo proporcijas.

Avots: OECD / UIS / Eurostat (2018), *Education at a Glance datubāze*, <http://stats.oecd.org/>. Vairāk informācijas ziņojuma atbilstošajā sadaļā un 3. pielikumā (Annex 3) (<http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-36-en>).

- Līdzīgi kā OECD valstīs vidēji, nodarbinātības līmenis 25-34 gadus vecu iedzīvotāju vidū Latvijā, kuriem nav pabeigta vidējā izglītība, ir zemāks nekā iedzīvotājiem ar vidējo izglītību. 2017. gadā 70% iedzīvotāju vecumā no 25 līdz 34 gadiem, kuriem nav pabeigtas vidējās izglītības, Latvijā bija nodarbināti (OECD vidēji – 59%), salīdzinot ar 79% jauniešu ar pabeigtu vidējo izglītību (OECD vidējais rādītājs – 77%). Nodarbinātības problēma iedzīvotājiem bez vidējās izglītības tādēļ Latvijā ir mazāka nekā vidēji OECD valstīs.

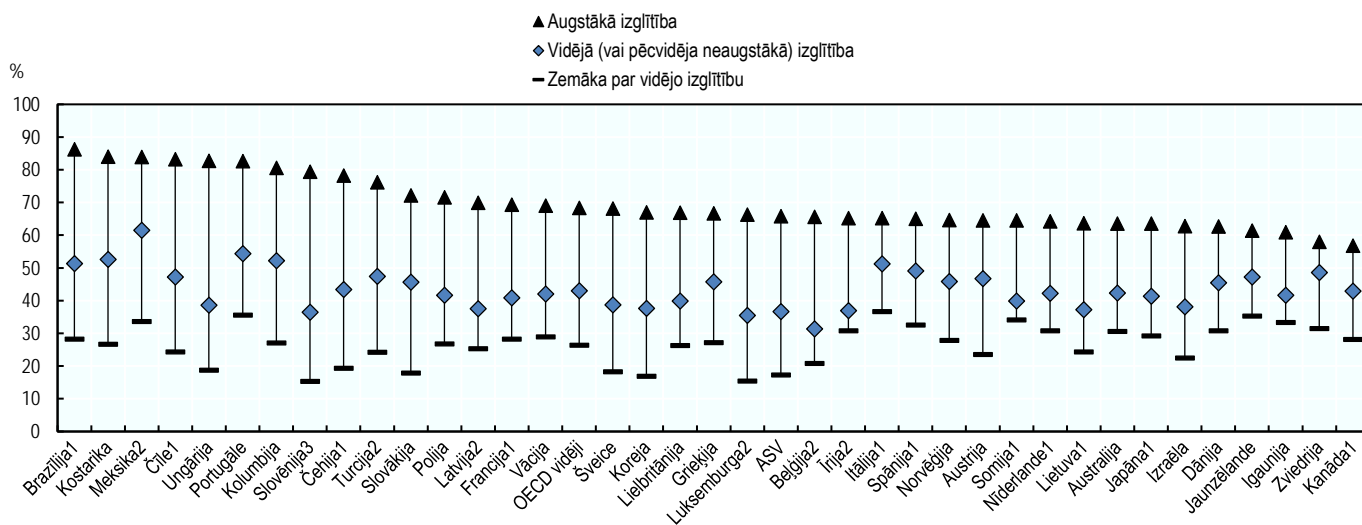
Ievērojami palielinājies augstāko izglītību ieguvušo rādītājs un Latvijā pieaug starptautisko studentu skaits

- Pēdējās desmitgadēs augstākā izglītība ir kļuvusi ievērojami pieejamāka. Augstākā izglītība šobrīd ir visbiežāk sasniegtā izglītības pakāpe 25-34 gadus vecu iedzīvotāju vidū daudzās OECD valstīs. Latvijā 2007. gadā 26% iedzīvotāju vecumā no 25 līdz 34 gadiem bija ieguvuši augstāko izglītību salīdzinājumā ar vidēji 34% OECD valstīs.

Desmit gadu laikā Latvija ir spējusi samazināt šo starpību tikai līdz 2 procentpunktiem – Latvijā 2017. gadā 42% iedzīvotāju vecumā no 25 līdz 34 gadiem bija ieguvuši augstāko izglītību salīdzinājumā ar vidēji 44% OECD valstīs. Latvijā, kā vairumā OECD valstu, lielākajai daļai augstāko izglītību ieguvušo iedzīvotāju vecuma grupā no 25 līdz 34 gadiem ir bakalaura grāds vai ekvivalenta kvalifikācija. Latvijā visā vecuma grupā no 25 līdz 34 gadiem 6% iedzīvotāju ir īsa cikla augstākā izglītība, 24% ir bakalaura grāds vai tā ekvivalents, 11% ir maģistra grāds vai tā ekvivalents un mazāk kā 1% ir doktora grāds.

- Stimuli iegūt augstāko izglītību, tostarp labākas nodarbinātības izredzes un augstāka atalgojuma izredzes, ir izteikti visās OECD valstīs. Latvijā 2017. gadā 87% iedzīvotāju vecumā no 25 līdz 34 gadiem ar augstāko izglītību bija nodarbināti (OECD vidēji – 84%), salīdzinot ar 79% iedzīvotāju ar pabeigtu vidējo izglītību (OECD vidējais rādītājs – 77%). Labākas nodarbinātības izredzes nav vienīgais ieguvums pieaugušajiem ar augstāko izglītību, jo nodarbinātajiem ar augstāko izglītību ir arī ievērojami augstāki ienākumi salīdzinājumā ar iedzīvotājiem bez tās. 2016. gadā 70% Latvijas iedzīvotāju vecuma grupā no 25 līdz 64 gadiem, kuriem ir augstākā izglītība, pelnīja vidēji vairāk nekā citi iedzīvotāji. Vidējo izglītību ieguvušajiem šis īpatsvars bija 38%, un šis īpatsvars samazinās līdz 25% cilvēkiem bez pabeigtas vidējās izglītības (4. attēls).
- Ienākošā starptautisko studentu mobilitāte ir palielinājusies gandrīz visās OECD un partnervalstīs, kas ir augstākās izglītības mērķa valstis, un Latvijā tā ir gandrīz dubultojusies no 2013. līdz 2016. gadam, kas ir viens no augstākajiem izaugsmes rādītājiem visās OECD un partnervalstīs. Šis pieaugums atspoguļo Latvijas vērienīgos mērķus padarīt augstāko izglītību starptautisku. 2016. gadā Latvijā bija 6000 starptautisko studentu, kas bija 8% no visiem augstākajā izglītībā studējošajiem, salīdzinot ar 6% OECD valstīs. Lielākajā daļā OECD valstu starptautisko studentu uzņemšana ir daudz augstāka doktorantūras programmās nekā zemākajos augstākās izglītības ciklos. Taču, Latvijā starptautisko studentu īpatsvars doktorantūras programmās (11%) ir zemāks nekā to īpatsvars maģistrantūras programmās (16%).

4. attēls. Pieaugušo īpatsvars, kuri pelna vairāk par vidējo algu, pēc iegūtās izglītības (2016. g.)

25-64 gadus veci darbinieki (pilnas slodzes un nepilnas slodzes darbinieki)

1. Atsauces gads atšķiras no 2016. g. Vairāk informācijas meklējiet ziņojuma tabulās.

2. Neto ieņēmumi pēc ienākuma nodokļa.

3. Dati attiecas uz pilna laika, pilna gada ienākumu saņēmējiem.

Valstis lejupejošā secībā pēc 25-64 g. v. iedzīvotāju ar augstāko izglītību proporcijas, kuru ienākumi ir virs vidējiem.

Avots: OECD (2018), 4.2. tabula. Vairāk informācijas meklējiet ziņojuma attiecīgajā sadaļā un 3. pielikumā (Annex 3), (<http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-36-en>).

- Kamēr Latvijā no 2013. līdz 2016. gadam bija liels ienākošo mobilo studentu pieaugums, šajā pašā laika posmā Latvijas studentu īpatsvars, kuri devās studēt citās OECD un partnervalstīs, samazinājās par 14%, kas ir lielākais kritums OECD valstu vidū. Tomēr 7% studentu no Latvijas studē ārvalstīs, kas ir līdzīgs īpatsvars valstī uzņemto starptautisko studentu īpatsvaram.

Aptuveni viena trešdaļa izdevumu augstākajā izglītībā ir kapitālās izmaksas, neraugoties uz studentu skaita samazinājumu

- Vidēji OECD valstīs izdevumi izglītības pakalpojumu pamatelementiem (tādiem kā mācīšanas izmaksas) ir 86% no visiem izdevumiem uz vienu izglītības guvēju no sākumskolām līdz augstskolām. Tikai Islandē, Latvijā, Luksemburgā un Polijā šis procents pārsniedz 90%.
- Lai gan Latvijas izdevumi uz skolēnu/studentu ir zemāki par OECD vidējiem izdevumiem visās izglītības pakāpēs, tā tērē vidēji lielāku daļu no IKP uz iedzīvotāju katrā izglītības pakāpē. 2015. gadā Latvija tērēja 6672 USD uz katru skolēnu sākumskolās (OECD vidējais rādītājs – 8539 USD), vidējās izglītības iestādēs – 6930 USD (OECD vidēji – 9868 USD) un 10 137 USD augstākās izglītības iestādēs (ESAO vidēji – 15 474 USD). Ņemot vērā relatīvo IKP uz vienu iedzīvotāju, Latvijas kopējie izdevumi izglītības iestādēm bija 27% sākumskolas izglītības pakāpē (OECD vidējais rādītājs – 22%), 28% pamatizglītības otrā posmā un vidējās izglītības pakāpē (OECD vidēji – 25%) un 42% augstākās izglītības pakāpē (OECD vidēji – 38%).
- Skolēnu skaita samazināšanās un pieaugošie kopējie izdevumi pamatizglītības un vidējās izglītības iestādēm no 2010. gada līdz 2015. gadam veicināja 30% pieaugumu izdevumiem uz katru skolēnu Latvijā, kas ir augstākais rādītājs visās OECD valstīs. Šajā laikposmā Latvijā skolēnu skaits samazinājās par 9%, kamēr izdevumi pieauga par 18%. Salīdzinājumā vidējais skolēnu skaits OECD valstīs samazinājās tikai par 1% šajā laika posmā. Līdzīgas tendences bija arī augstākajā izglītībā, Latvijā izdevumiem uz studentu pieaugot par 56%, kas ir ievērojami vairāk nekā 12% pieaugums vidēji OECD valstīs. Tas ir izskaidrojams ar izdevumu pieaugumu augstākajā izglītībā Latvijā pēc ekonomiskās krīzes un studentu skaita samazināšanos tajā pašā laika posmā.
- Izglītības iestādes OECD valstīs no pamatizglītības līdz augstākajai izglītībai joprojām pārsvarā finansē publiskais sektors. Latvijā 90% izdevumu iestādēm no pamatizglītības līdz augstākajai izglītībai nāk no publiskiem avotiem, salīdzinot ar 83% vidēji OECD valstīs. No 2010. gada līdz 2015. gadam privātie izdevumi izglītībai OECD valstīs pieauga par 10%. Turpretī Latvija šajos piecos gados piedzīvoja lielāko faktisko privāto izdevumu samazinājumu (28%).
- Izglītības iestāžu izdevumus veido kārtējie un kapitālie izdevumi. Kārtējie izdevumi ietver izdevumus par līdzekļiem, kas katru gadu tiek izmantoti skolu darbībai, bet kapitālie izdevumi ir izdevumi par tādu aktīvu iegādi vai uzturēšanu, kas ir paredzēti lietošanai ilgāk par vienu gadu. Ņemot vērā izglītības darbietilpīgo raksturu, kārtējie izdevumi, it īpaši darbinieku algošana, parasti ir lielākā daļa no kopējiem izglītības izdevumiem. 2015. gadā kārtējie izdevumi bija 79% no kopējiem izdevumiem Latvijā, kas ir mazākā daļa visās OECD valstīs un ir daudz zemāka nekā OECD vidējais rādītājs – 92%. Tas nozīmē, ka kapitālie izdevumi Latvijā ir vispārēji augsti. Tas īpaši pamanāms augstākajā izglītībā, kur 31% izdevumu ir novirzīti kapitālajiem izdevumiem, kas ir pārsteidzoši, ņemot vērā 16% samazinājumu studentu skaitam no 2010. gada līdz 2015. gadam.

Skolotāju algas ir zemas, salīdzinot ar citām OECD valstīm, bet ir relatīvi augstas salīdzinājumā ar citu augstāko izglītību ieguvušo algām

- Latvijā vairāk nekā 45% skolotāju, kuri māca pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpēs, ir vismaz 50 gadus veci, tādējādi nākamajos 15 gados aptuveni puse skolotāju sasniegs pensijas vecumu. Salīdzinājumā vidēji OECD valstīs šajā vecuma grupā ir 35% skolotāju pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpēs.
- Skolotāju algām ir jābūt konkurētspējīgām, lai piesaistītu profesijā jaunus skolotājus. Latvijā vidusskolas skolotāji vispārējās izglītības programmās pelnīja par 22% vairāk nekā darbinieki ar līdzīgu izglītību 2016. gadā. Tā ir augstākā relatīvā alga visās OECD valstīs vai ekonomikās, par kurām ir pieejami dati. Visās citās OECD valstīs vai ekonomikās šajā izglītības pakāpē strādājoši skolotāji pelna mazāk nekā darbinieki ar līdzīgu izglītību. Pretēji relatīvajām algām vidējās skolotāju gada algas Latvijā absolūtā izteiksmē ir zemākās visās OECD valstīs un partnervalstīs, sākot ar pirmsskolas izglītības pakāpi līdz vidējai izglītībai. Vidējā alga vispārējās vidējās izglītības skolotājam Latvijā ir 17 590 USD, kas ir 2,5 reizes mazāk nekā vidējais rādītājs OECD – 45 886 USD.
- Latvijā skolēnu skaits klasēs ir zem vidējā gan sākumskolā (16 skolēni klasē, salīdzinot ar vidējo OECD rādītāju – 21), gan pamatizglītības otrajā posmā (15 skolēni salīdzinājumā ar vidējo OECD rādītāju – 23). Šīs samērā mazās klases paaugstina izglītības izmaksas, jo uz doto skolēnu skaitu ir nepieciešams vairāk skolotāju. Tomēr Latvija vismaz daļēji to kompensē, nosakot mazāku mācību laiku skolēniem. Latvijā sākumskolā mācību gads ilgst 169 dienas (vidēji OECD – 185 dienas) un pamatizglītības otrajā posmā – 173 dienas (vidēji OECD – 183 dienas), kas ir viens no īsākajiem mācību gadiem obligātajā izglītībā visās OECD valstīs, kā arī zemākais kopējo obligāto mācību stundu skaits pamatizglītībā (5977, salīdzinot ar vidējo OECD – 7520) visās OECD valstīs, tūlīt aiz Ungārijas.
- Neraugoties uz zemāku mācību stundu slodzi skolēniem, oficiāli noteiktais mācīšanas laiks (pedagoģiskā likme) pamatizglītības un vidējās izglītības skolotājiem Latvijā ir 1020 stundas, kas pārsniedz attiecīgos OECD vidējos

rādītājus². Turklāt, faktiskais mācīšanas laiks var atšķirties no oficiāli noteiktā, ja skolotāji strādā vairāk nekā vienu pedagoģisko slodzi. Latvijā pamatizglītības otrā posma skolotāji faktiski māca par 46% vairāk nekā paredz oficiāli noteiktā slodze un tā ir augstākā atšķirība starp OECD valstīm, par kurām ir pieejami dati. Tas atspoguļo oficiāli noteikto algas likmju zemo vērtību, jo skolotāji māca papildus slodzei vai pilda citus uzdevumus, par ko var saņemt atalgojumu.

Par šo publikāciju ir atbildīgs OECD ģenerālsēkretārs. Šeit paustie viedokļi un izmantotie argumenti var neatspoguļot OECD dalībvalstu oficiālos viedokļus.

Šis dokuments un jebkura šeit iekļautā karte neskar jebkuras teritorijas statusu vai suverenitāti, jebkuras teritorijas, pilsētas vai apgabala starptautiskās robežas un nosaukumu.

Piezīme par datiem no Izraēlas

Statistikas datus par Izraēlu nodrošina Izraēlas atbildīgās iestādes. Šo datu izmantošana OECD vajadzībām neskar Golānas augstieņu, Austrumjeruzalemes un izraēliešu apmetņu statusu Rietumkrastā saskaņā ar starptautisko tiesību noteikumiem.

Šis tulkojums ir publicēts ar OECD atļauju. Tas nav oficiāls OECD tulkojums. Par tulkojuma kvalitāti un tā atbilstību oriģinālvalodas tekstam pilnībā atbild tulkojuma autors/autori. Ja starp oriģināldarbu un tulkojumu tiek konstatēta kāda neatbilstība, par izmantojamu ir uzskatāms tikai oriģinālā darba teksts.

This translation is published by arrangement with the OECD. It is not an official OECD translation. The quality of the translation and its coherence with the original language text of the work are the sole responsibility of the author(s) of the translation. In the event of any discrepancy between the original work and the translation, only the text of original work shall be considered valid.

Lietuva nebija OECD dalībvalsts šī ziņojuma sagatavošanas laikā, tādēļ tā nav iekļauta publikācijā minētajos OECD kopējos rādītājos. Tomēr šajā datu izlasē, kas sagatavota vēlāk, ir iekļauti atjaunoti dati par OECD un ES vidējiem rādītājiem, tostarp Lietuvu, tādēļ šie skaitļi var atšķirties no tiem, kas minēti *Education at a Glance* galvenajā ziņojumā.

Atsauces

OECD (2018), *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-en>.

Vairāk informācijas par izglītības pārskatu *Education at a Glance 2018* un piekļuvi visiem indikatoriem meklējiet www.oecd.org/education/education-at-a-glance-19991487.htm.

Atjaunotos datus var skatīt tiešsaistē <http://dx.doi.org/10.1787/eag-data-en> un sekojot **StatLinks** tekstiem zem attēliem un tabulām publikācijā.

Datu un analīzes izpēte, salīdzināšana un vizualizēšana:

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=LVA&threshold=10&topic=EQ>.

Jautājumus adresējiet:	Dokumenta autors:
<i>Eric Charbonnier</i>	<i>Simon Normandeau</i>
Izglītības un prasmju direktorāts	Izglītības un prasmju direktorāts
Eric.Charbonnier@oecd.org	Simon.Normandeau@oecd.org

² Atšķirība starp Latvijas un OECD vidējo mācīšanas laiku var būt saistīta ar dažādām mācīšanas laika (pedagoģiskās slodzes) definīcijām. Latvijā pedagoģiskā slodze ietver, piemēram, arī gatavošanos stundām un darbu labošanu, kas citās OECD valstīs parasti neietilpst mācīšanas laika definīcijā.

Galvenie fakti par Latviju izglītības pārskatā Education at a Glance 2018

Avots	Galvenie temati ziņojumā	Latvija	OECD vidējais rādītājs	ES23 vidējais rādītājs	
Vienlīdzība					
Izglītību ieguvušie 25-34 gadus veco iedzīvotāju grupā, pa dzimumiem					
2017					
		% vīrieši	% sievietes	% vīrieši	% sievietes
A1.2. tabula.	Zemāka par vidējo izglītību	19%	10%	17%	14%
	Vidējā vai pēcvidējā neaugstākā	51%	36%	46%	37%
	Augstākā izglītība	30%	54%	38%	50%
15-29 gadus vecu NEET īpatsvars pēc dzimšanas valsts					
2017					
A2.3. tabula.	Vietējā valstī dzimušie	14%		13%	12%
	Ārvalstīs dzimušie	20%		18%	19%
Nodarbinātības līmenis valstī un ārvalstīs dzimušajiem 25-64 gadus vecajiem iedzīvotājiem, atbilstoši iegūtajai izglītībai					
2017					
		Vietējā valstī dzimušie	Ārvalstīs dzimušie	Vietējā valstī dzimušie	Ārvalstīs dzimušie
A3.4. tabula.	Zemāka par vidējo izglītību	62%	53%	56%	60%
	Vidējā vai pēcvidējā neaugstākā	74%	63%	76%	72%
	Augstākā izglītība	89%	77%	87%	79%
25-64 gadus vecu sieviešu ienākumi salīdzinājumā ar vīriešiem, atbilstoši iegūtajai izglītībai					
2016					
A4.3. tabula.	Zemāka par vidējo izglītību	76%		78%	79%
	Vidējā vai pēcvidējā neaugstākā	73%		78%	79%
	Augstākā izglītība	80%		74%	75%
Uz otru gadu palikušo meiteņu īpatsvars vispārējās izglītības programmās					
2016					
B1.3. tabula.	Vidējās izglītības pirmais posms (Latvijā - pamatzglītības otrais posms)	33%		39%	38%
	Vidējās izglītības otrais posms (Latvijā - vidējā izglītība)	49%		42%	42%
Sieviešu un vīriešu īpatsvars, kuri iestājas doktorantūras programmās, atbilstoši studiju jomai					
2016					
		% vīrieši	% sievietes	% vīrieši	% sievietes
B4.1. tabula.	Dabas zinātnes, matemātika un statistika	15%	15%	22%	20%
	Inženierzinātnes, ražošana un celtniecība	33%	14%	22%	10%
	Veselība un labklājība	4%	8%	12%	19%
Pirmreizējie augstskolu absolventi					
2016					
B5.1. tabula.	Sieviešu pirmreizējo augstskolu absolventu īpatsvars	65%		57%	58%
25-64 gadus vecu iedzīvotāju dalība formālā un/vai neformālā izglītībā					
2012¹					
A7.1. tabula.	Vietējā valstī dzimušo pieaugušo un ārvalstīs dzimušo pieaugušo, kuri ieradušies valstī līdz 25 gadu vecumam, dalība	**		49%	nav datu
	Ārvalstīs dzimušo pieaugušo, kuri ieradušies valstī 26 gadu vecumā vai vecāki, dalība	**		48%	nav datu
Bērnu agrinā izglītība un aprūpe (ECEC)					
Uzņemto bērnu īpatsvars ECEC 3 gadu vecumā					
2016					
B2.1a. tabula.	ECEC pakalpojumi (ISCED 0) un citi reģistrēti ECEC pakalpojumi	89%		76%	82%
Pirmsskolas izglītība (ISCED 0) uzņemto bērnu īpatsvars, pa iestāžu veidiem					
2016					
B2.2. tabula.	Valsts un/vai pašvaldību iestādes	93%		68%	75%
	Privātās iestādes	7%		32%	25%
Izdevumi pirmsskolas izglītībai (ISCED 02)					
2015					
B2.3a. tabula.	Ikgadējie izdevumi uz bērnu, USD (konvertēts PPP)	USD 5 313		USD 8 426	USD 8 163
Profesionālā izglītība					
Vidējās profesionālās izglītības audzēkņu īpatsvars, pēc programmu veidiem					
2016					
B1.3. tabula.	Visas profesionālās programmas	38%		44%	47%
	Apvienotās skolas un darba vidē balstītās programmas	38%		11%	11%
Sieviešu īpatsvars vidējās izglītības absolventu vidū, pēc programmu orientācijas					
2016					
B3.1. attēls.	Vispārējās programmas	53%		54%	55%
	Profesionālās programmas	43%		46%	45%
Kopējie izdevumi vidējās izglītības iestādēm uz pilna laika ekvivalenta skolēnu, pēc programmu orientācijas					
2015					
C1.1. tabula.	Vispārējās programmas	USD 7 049		USD 8 981	USD 9 235
	Profesionālās programmas	USD 7 233		USD 10 831	USD 11 115
Augstākā izglītība					
Starptautisko vai ārvalstu studentu īpatsvars, pēc izglītības līmeņa²					
2016					
B6.1. tabula.	Bakalaura grāds vai ekvalents	6%		4%	6%
	Maģistra grāds vai ekvalents	16%		12%	13%
	Doktora grāds vai ekvalents	11%		26%	23%
	Visi augstākās izglītības līmeņi	8%		6%	9%
Pirmreizējo augstskolu absolventu īpatsvars pēc izglītības līmeņa					
2016					
B5.1. tabula.	Īsa cikla augstākā izglītība	29%		14%	10%
	Bakalaura grāds vai ekvalents	66%		75%	76%
	Maģistra grāds vai ekvalents	5%		10%	14%
Nodarbinātības līmenis 25-64 gadus veciem iedzīvotājiem, atbilstoši iegūtajai izglītībai					
2017					
A3.1. tabula.	Īsa cikla terciārā izglītība	86%		81%	82%
	Bakalaura grāds vai ekvalents	86%		84%	83%
	Maģistra grāds vai ekvalents	90%		88%	88%
	Doktora grāds vai ekvalents	98%		92%	92%
	Visi augstākās izglītības līmeņi	88%		85%	85%
Relatīvie pilnas slodzes pilna gada ienākumi 25-64 gadus veciem darbiniekiem, atbilstoši iegūtajai izglītībai (pabeigta vidējā izglītība = 100)					
2016					
A4.1. tabula.	Īsa cikla augstākā izglītība	118		123	125
	Bakalaura grāds vai ekvalents	136		145	137
	Maģistra, doktora grāds vai ekvalents	166		191	175
	Visi augstākās izglītības līmeņi	145		155	152

Avots	Galvenie temati ziņojumā	Latvija	OECD vidējais rādītājs	ES23 vidējais rādītājs			
	Izglītība ieguldītie finanšu līdzekļi						
	Kopējie izdevumi izglītības iestādēm uz pilna laika ekvivalenta studentu, atbilstoši izglītības pakāpei (ekvivalents USD, izmantojot PPP)		2015				
C1.1. tabula.	Pamatizglītība	USD 6 672	USD 8 539	USD 8 512			
	Vidējā izglītība	USD 6 930	USD 9 868	USD 9 882			
	Augstākā izglītība (izņemot pētniecību)	USD 8 208	USD 11 049	USD 10 919			
	Kopējie izdevumi izglītības iestādēm no pamatizglītības līdz augstākajai izglītībai		2015				
C2.1. tabula.	Kā IKP procenti	4.9%	5.0%	4.6%			
	Izdevumu īpatsvars augstākās izglītības iestādēm atbilstoši līdzekļu avotam³		2015				
C3.1. attēls.	Publiskie (valsts un pašvaldību) izdevumi	77%	73%	76%			
	Privātie izdevumi	22%	21%	19%			
	Pārdevumi no valsts uz privātiem izdevumiem	1%	6%	4%			
	Kopējie publiskie izdevumi par izglītības iestādēm no pamatizglītības līdz augstākajai izglītībai		2015				
C4.1. tabula.	Kā kopējo valdības izdevumu procenti	12.2%	11.1%	9.6%			
	Skolotāji, mācību vide un skolu organizēšana						
	Faktiskās skolotāju un skolu direktoru algas publiskajās iestādēs, salīdzinot ar pilnas slodzes, pilna gada darbinieku ar augstāko izglītību ienākumiem		2016				
		Skolotāji	Skolu direktori	Skolotāji	Skolu direktori	Skolotāji	Skolu direktori
D3.2a. tabula.	Pirmsskolas izglītība	0.79	1.23	0.82	**	0.83	1.1
	Sākumskola	0.8	1.32	0.86	1.21	0.88	1.21
	Vispārējās vidējās izglītības pirmais posms (pamatizglītības otrais posms)	0.97	1.21	0.91	1.34	0.93	1.37
	Vispārējās vidējās izglītības otrais posms (vidējā izglītība)	1.13	1.48	0.96	1.42	1	1.45
	Oficiāli noteiktās gada algas skolotājiem ar tipiskāko kvalifikāciju publiskās iestādēs, dažādos skolotāju karjeras punktos (ekvivalents USD, izmantojot PPP)			2017			
		Sākuma alga	Alga pēc 15 gadu stāža	Sākuma alga	Alga pēc 15 gadu stāža	Sākuma alga	Alga pēc 15 gadu stāža
D3.1a. tabula.	Pirmsskolas izglītība	USD 12 994	**	USD 30 229	USD 40 436	USD 29 096	USD 39 371
	Sākumskola	USD 14 252	**	USD 31 919	USD 44 281	USD 31 206	USD 43 486
	Vispārējās vidējās izglītības pirmais posms (pamatizglītības otrais posms)	USD 14 252	**	USD 33 126	USD 46 007	USD 32 495	USD 45 472
	Vispārējās vidējās izglītības otrais posms (vidējā izglītība)	USD 14 252	**	USD 34 534	USD 47 869	USD 33 205	USD 47 615
	Skolotāju darba laika organizācija valsts un pašvaldību iestādēs skolas gada laikā			2017			
		Neto mācīšanas laiks	Kopējais likumā noteiktais darba laiks	Neto mācīšanas laiks	Kopējais likumā noteiktais darba laiks	Neto mācīšanas laiks	Kopējais likumā noteiktais darba laiks
D4.1. tabula.	Pirmsskolas izglītība	1520 stundas	1760 stundas	1029 stundas	1628 stundas	1068 stundas	1569 stundas
	Sākumskola	1020 stundas	1760 stundas	778 stundas	1620 stundas	754 stundas	1553 stundas
	Vispārējās vidējās izglītības pirmais posms (pamatizglītības otrais posms)	1020 stundas	1760 stundas	701 stundas	1642 stundas	665 stundas	1585 stundas
	Vispārējās vidējās izglītības otrais posms (vidējā izglītība)	1020 stundas	1760 stundas	655 stundas	1638 stundas	633 stundas	1572 stundas
	Skolotāju īpatsvars, kuri ir 50 gadus veci vai vecāki			2016			
D5.1. tabula.	No pamatizglītības līdz vidējai izglītībai	46%		35%		38%	
	Skolotāju sieviešu īpatsvars publiskās un privātās iestādēs			2016			
D5.2. tabula.	Sākumskola	93%		83%		86%	
	Vidējās izglītības pirmais posms (pamatizglītības otrais posms)	85%		69%		71%	
	Vidējās izglītības otrais posms (vidējā izglītība)	80%		60%		63%	
	Augstākā izglītība	55%		43%		44%	
	Vidējais skolēnu skaits klasē, pa izglītības pakāpēm			2016			
D2.1. tabula.	Sākumskola	16		21		21	
	Vidējās izglītības pirmais posms (pamatizglītības otrais posms)	15		23		23	

Atsauces gads ir norādītais gads vai pēdējais gads, par kuru pieejami dati.

1. OECD vidējā rādītājā ietilpst dažas valstis ar 2015. gada datiem.
2. Dažām valstīm ir minēti dati par ārvalstu studentiem, nevis starptautiskajiem studentiem.
3. Starptautiskie izdevumi ir apvienoti ar valsts izdevumiem

** Līdzam skatīt avotu tabulu sīkākai informācijai par šiem datiem.

Dati uz 2018. gada 18. jūliju. Jebkuri datu atjauninājumi ir pieejami tiešsaistē: <http://dx.doi.org/10.1787/eag-data-en>.

From:
Education at a Glance 2018
OECD Indicators

Access the complete publication at:
<https://doi.org/10.1787/eag-2018-en>

Please cite this chapter as:

OECD (2018), "Latvija", in *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris.

DOI: <https://doi.org/10.1787/kvcfj2-lv>

This work is published under the responsibility of the Secretary-General of the OECD. The opinions expressed and arguments employed herein do not necessarily reflect the official views of OECD member countries.

This document and any map included herein are without prejudice to the status of or sovereignty over any territory, to the delimitation of international frontiers and boundaries and to the name of any territory, city or area.

You can copy, download or print OECD content for your own use, and you can include excerpts from OECD publications, databases and multimedia products in your own documents, presentations, blogs, websites and teaching materials, provided that suitable acknowledgment of OECD as source and copyright owner is given. All requests for public or commercial use and translation rights should be submitted to rights@oecd.org. Requests for permission to photocopy portions of this material for public or commercial use shall be addressed directly to the Copyright Clearance Center (CCC) at info@copyright.com or the Centre français d'exploitation du droit de copie (CFC) at contact@cfcopies.com.